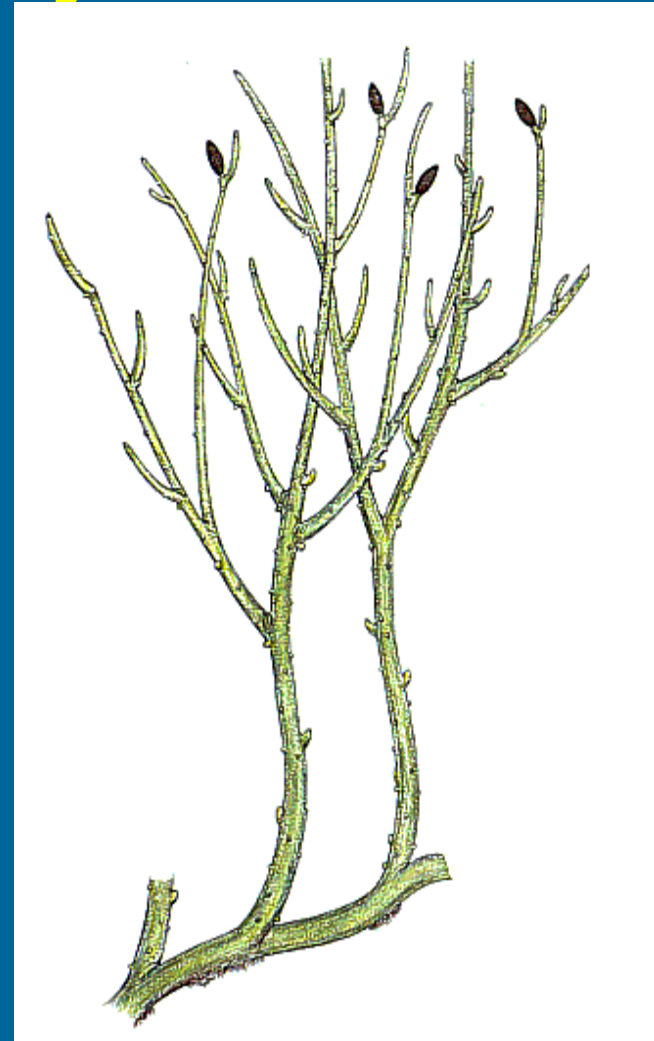

Nejstarší cévnaté rostliny

nejstarší cévnaté rostliny

- vyhynulá skupina primitivních cévnatých rostlin
- gametofyt byl zcela oddělený od sporofytu
- výskyt na rozhraní suchozemského a vodního prostředí
- asimilace celým povrchem těla
- primitivní stavba těla: rhizom, mezom, telom
- sporangia tlustostěnná (eusporangiátní), izosporie
- první výskyty silur 424 – 410 mil. let

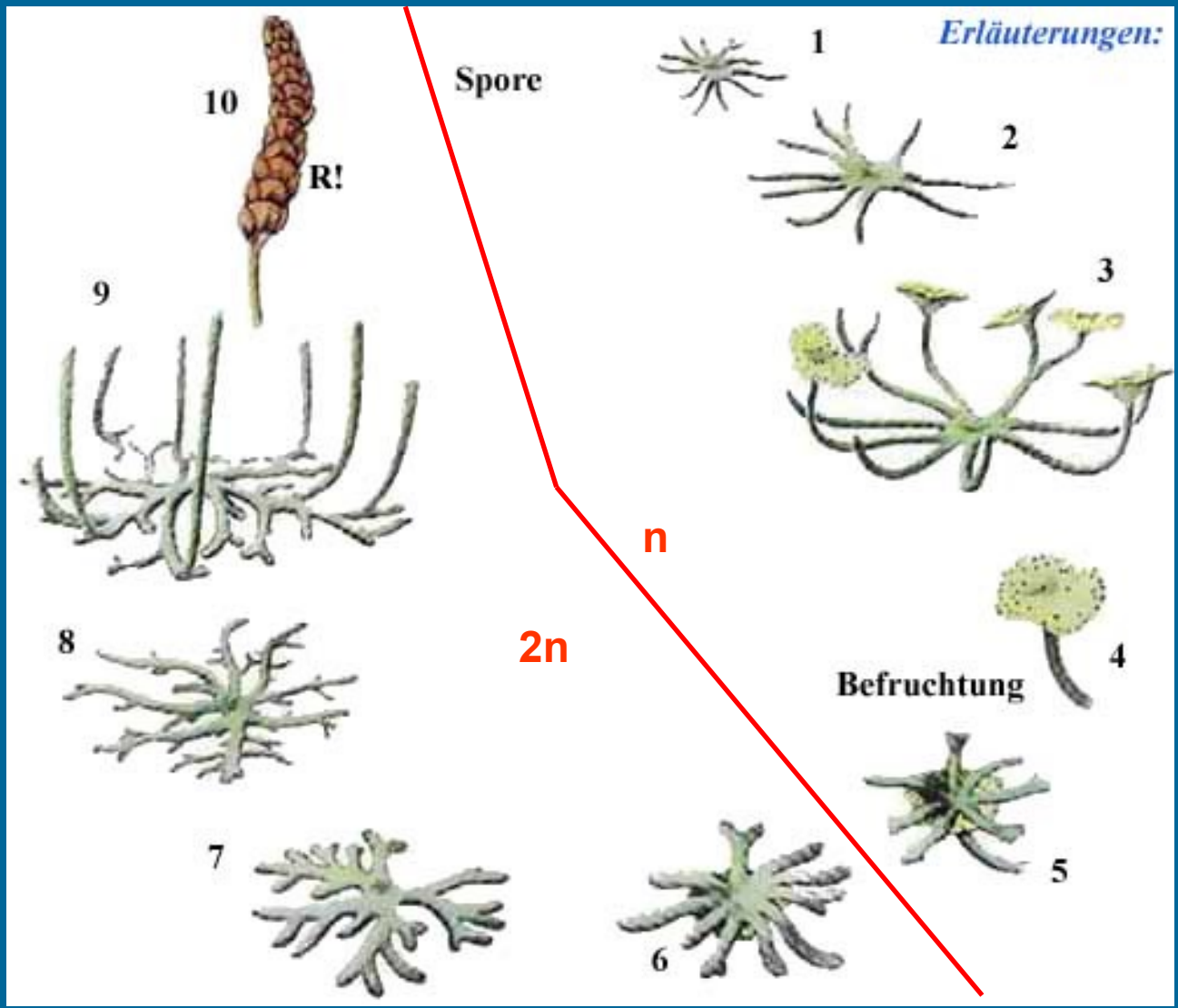

telom

mezom

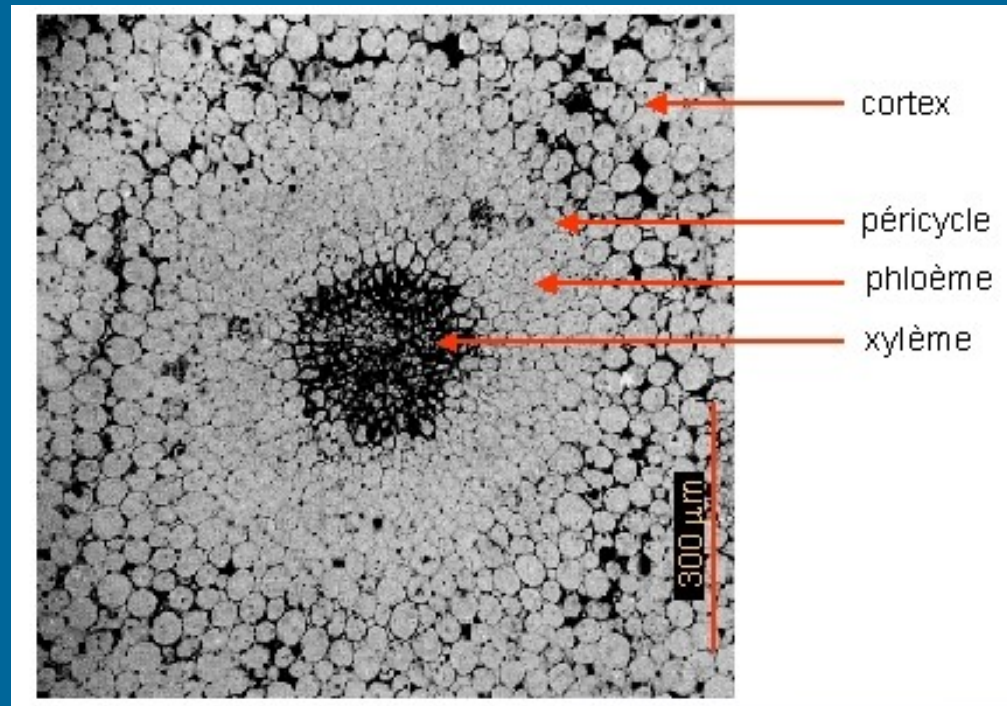
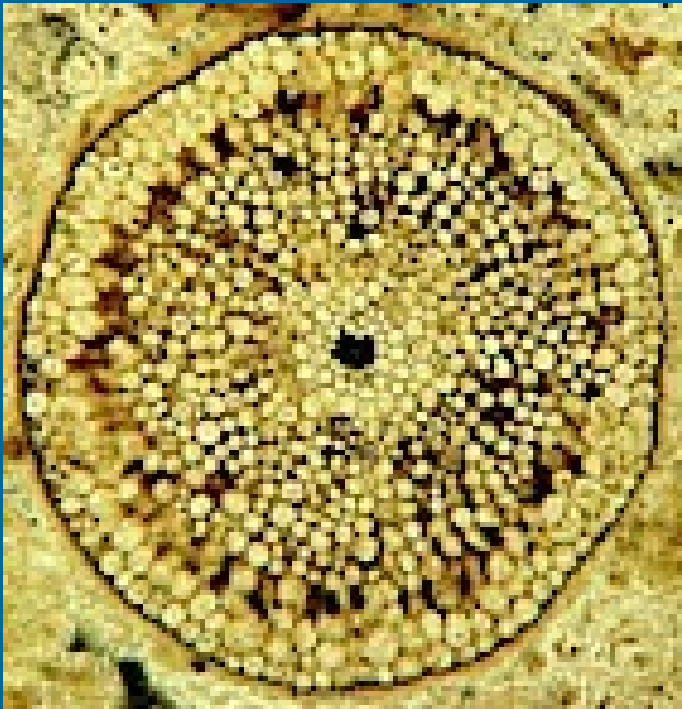
rhizom

životní cyklus na příkladu druhu *Zosterophyllum rhenanun*

nejstarší cévnaté rostliny

- primitivní cévní svazek – protostélé, nebo aktinostélé

nejstarší cévnaté rostliny

členění:

- oddělení *Cooksoniophyta*

Cooksonia

D'après Raven, 1977

Partie II.C.1

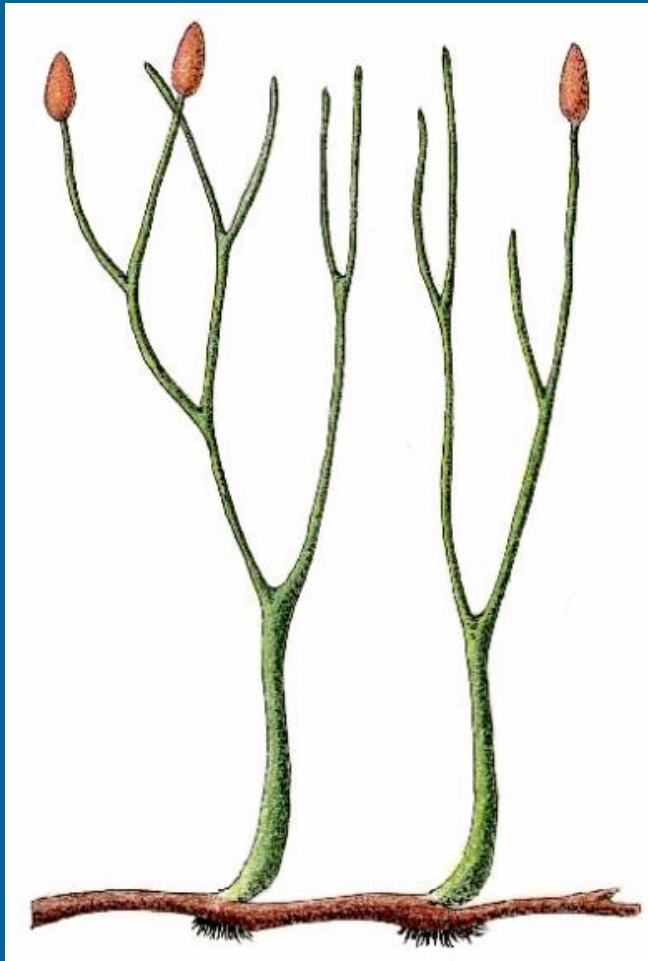
Cooksonia pertonii – nejstarší doklad výskytu cévnatých rostlin
výskyt silur – devon (před 420 – 390 mil. let)

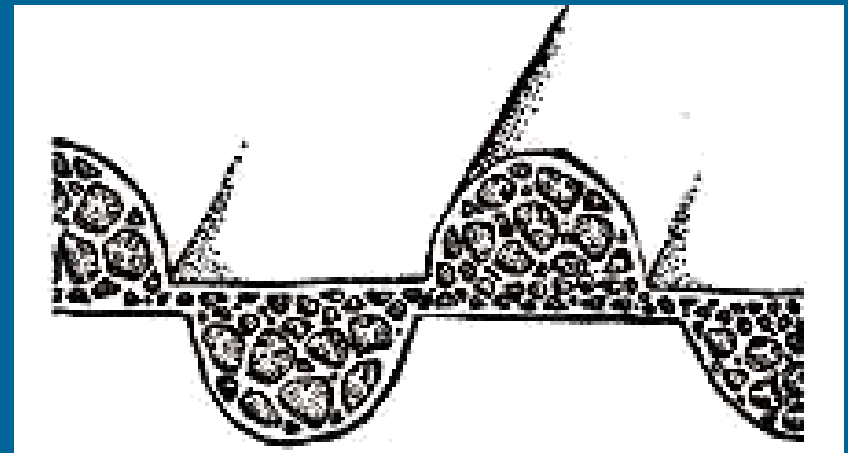
- výška pouze několik cm
- dichotomicky větvené tělo
- sporangia kulovitá, koncová

nejstarší cévnaté rostliny

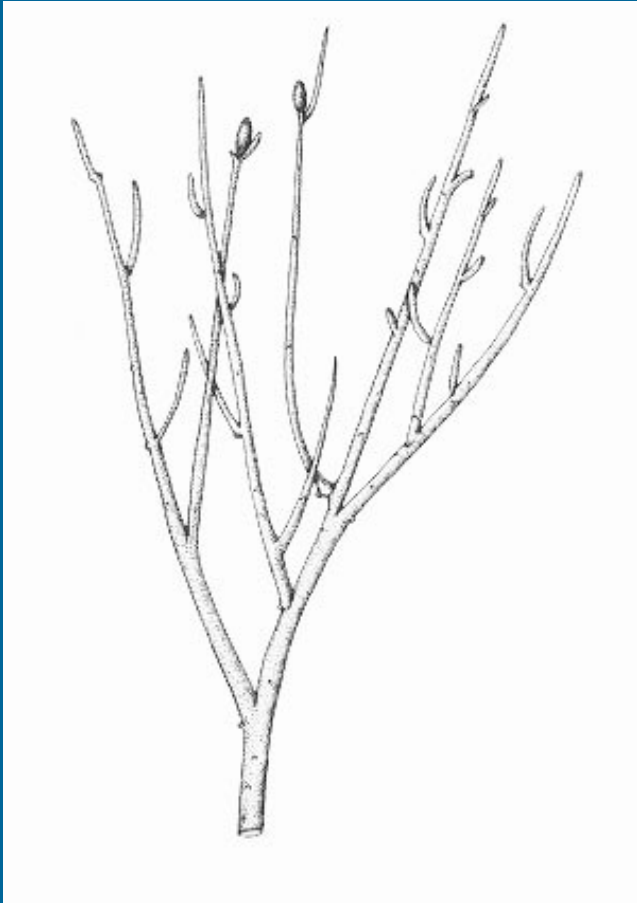
- oddělení *Rhyniophyta*

- výška 1 – 3 m
- dichotomické větvení
- tracheidy s vyztuženými buněčnými stěnami
- výskyt spodní devon (před 420 – 390 mil. let)

zástupci – *Rhynia* sp.

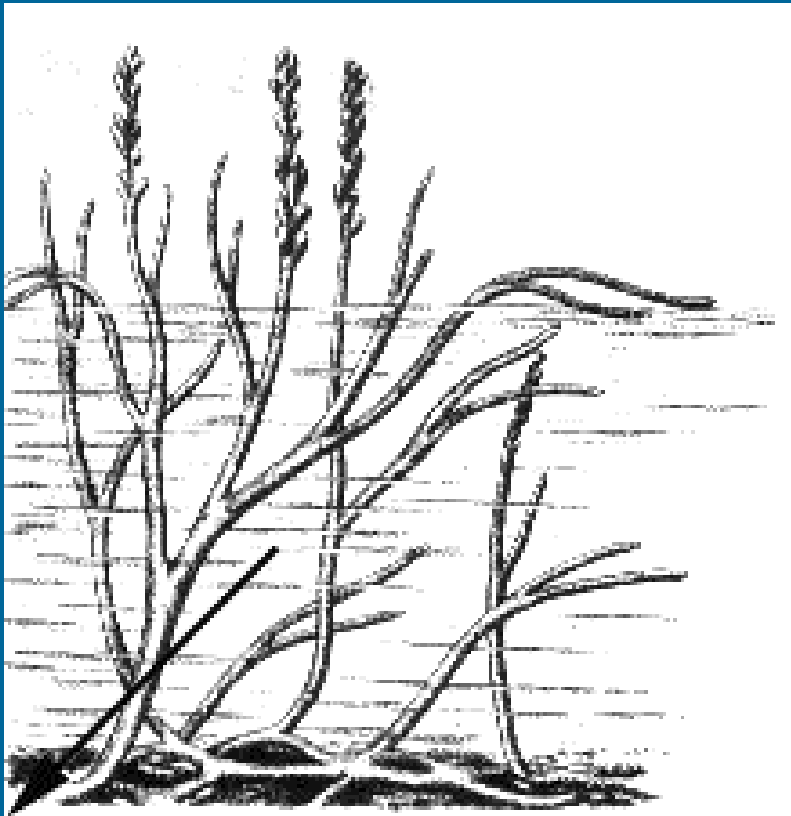

Horneophyton lignierii

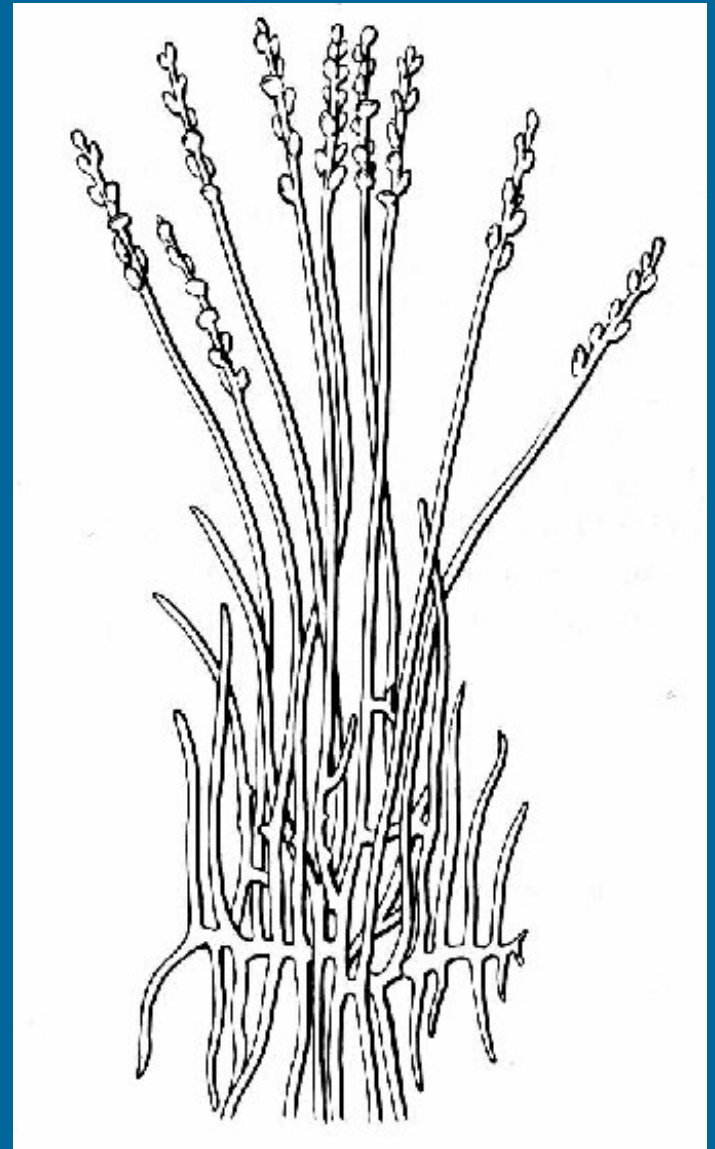
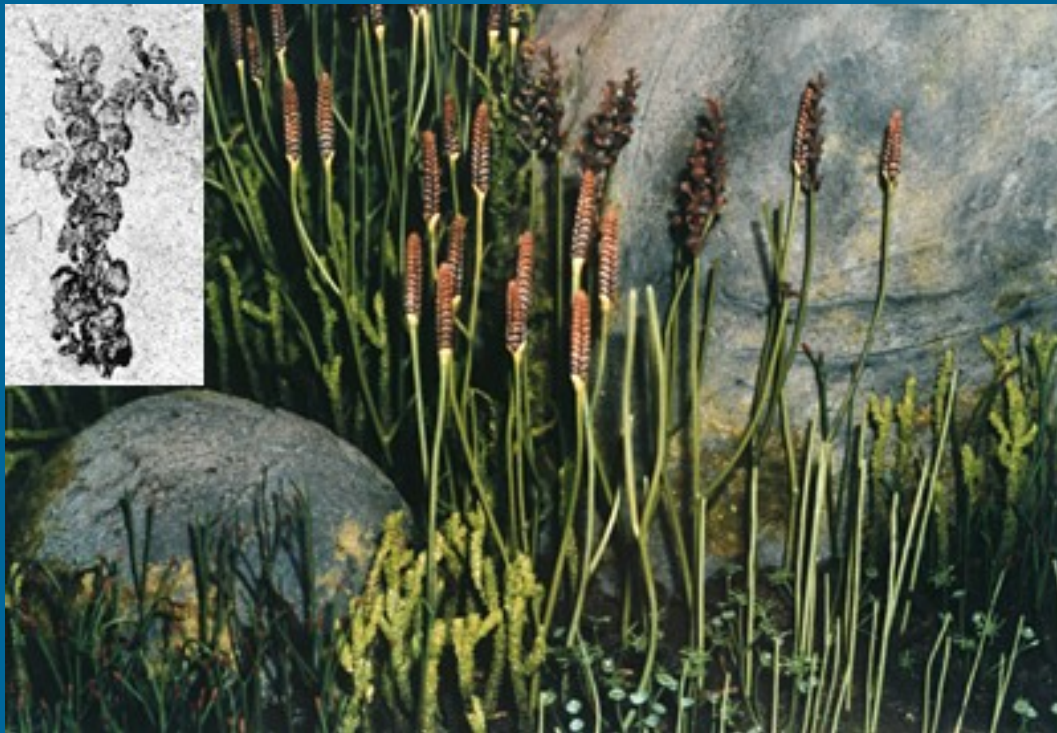
nejstarší cévnaté rostliny

- oddělení *Zosterophyllophyta*

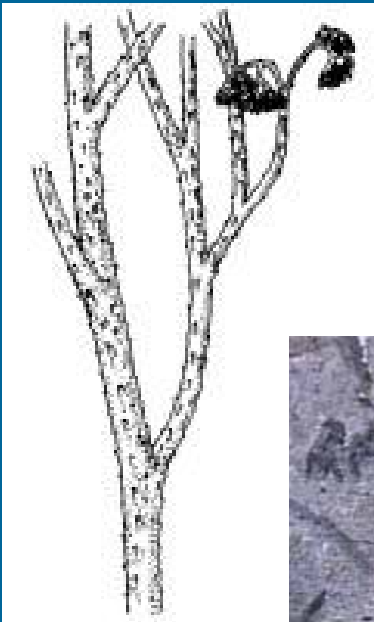
- dichotomické nebo monopodiální větvení
- primitivní tracheidy; protostélé
- laterální postavení sporangií
- tendence k tvorbě strobilů
- enafyly
- výskyt spodní devon
- předchůdce nebo sesterská větev dnešních plavuní

zástupci – *Zosterophyllum* sp.

nejstarší cévnaté rostliny

oddělení *Trimerophyta*

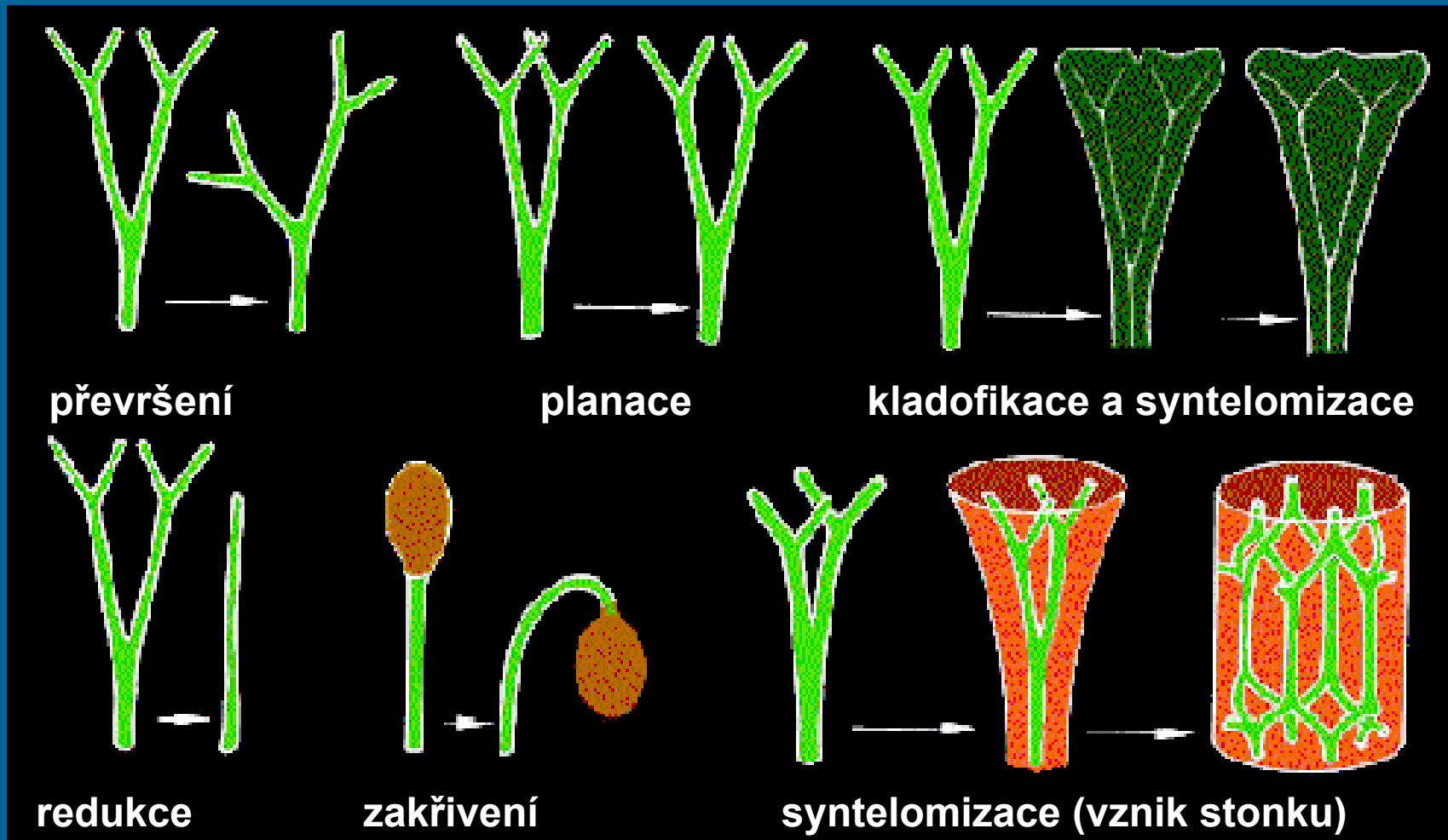

- asi 1 m vysoké rostliny
- monopodiální větvení
- postraní telomy ve skupinách – **telomová teorie**
- tracheidy, protostélé
- terminální strobily
- výskyt devon (před 410 – 360 mil. let)

- počátek vývojové linie k přesličkám, kapradinám a semenným rostlinám

telomová teorie: teorie vysvětlující vznik listů a stonku

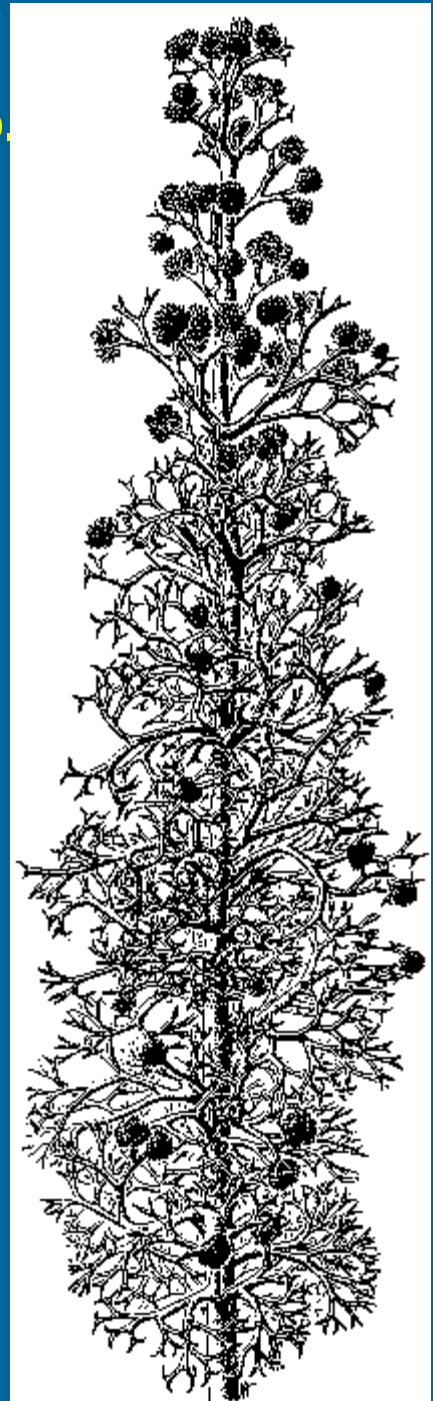
W. Zimmermann (1959, 1965)

zástupci – *Psilophyton* sp.,

Pertica sp.

Plavuně

Lycopodiophyta

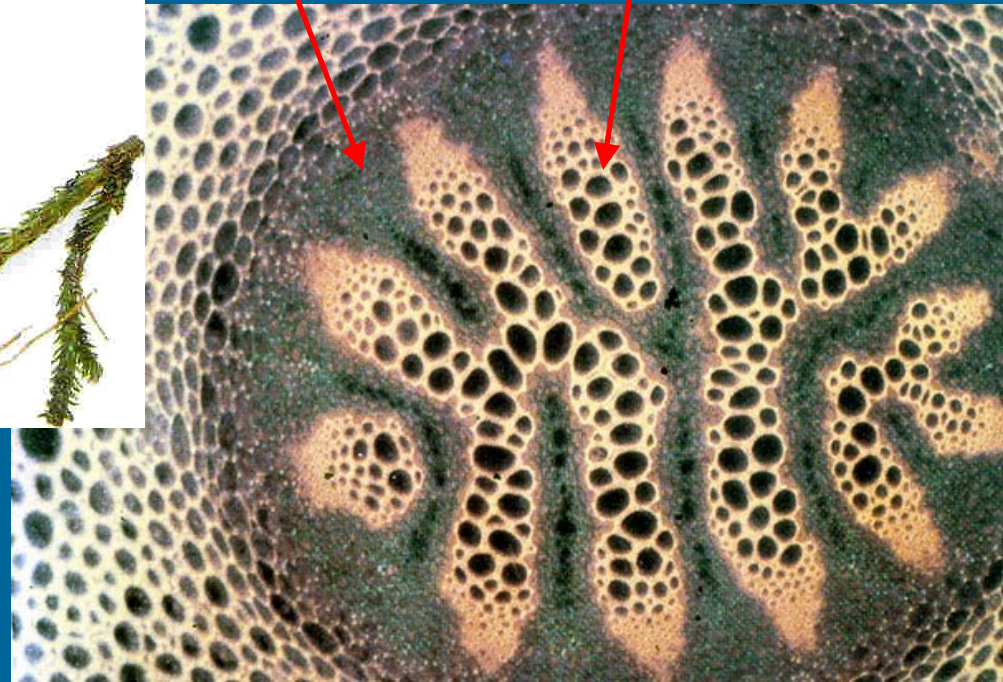
stonek - plný,
nečlánkový,
dichotomicky větvený

střední válec -
aktinostélé, plektostélé
šídlatky - eustélé

floem

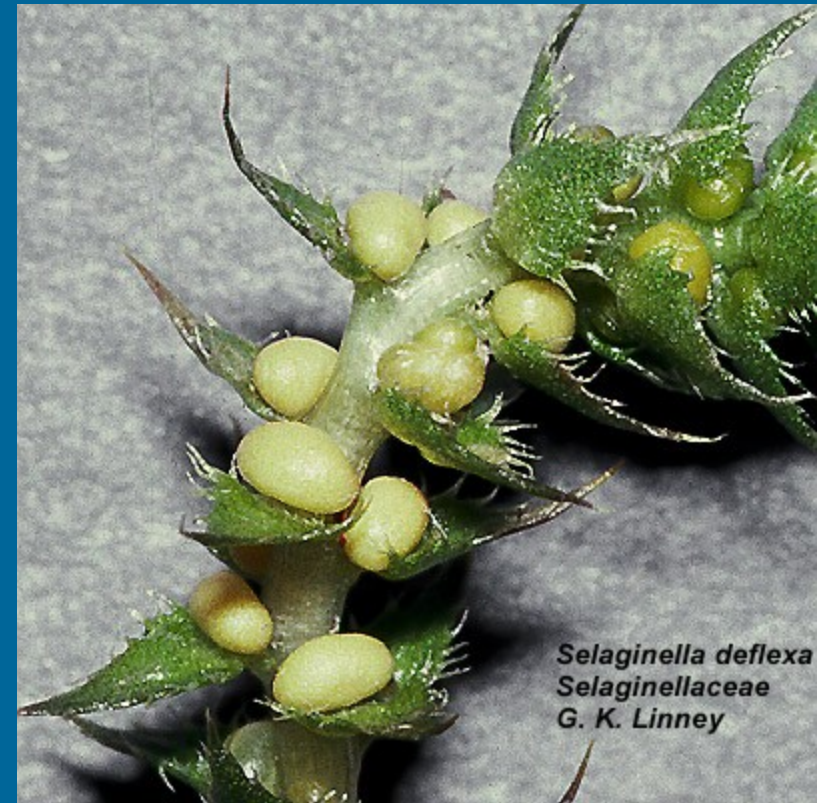
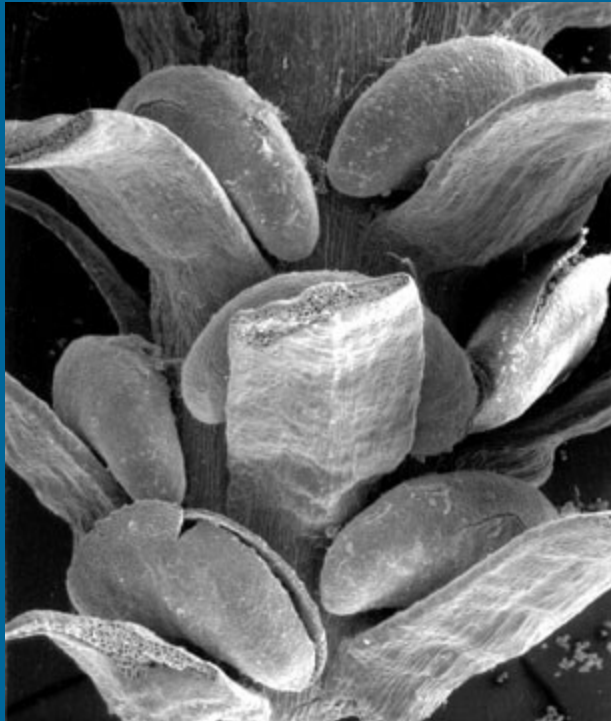
xylem

listy - mikrofyly, u vranečků a šídlatek je přítomný jazýček - lingula

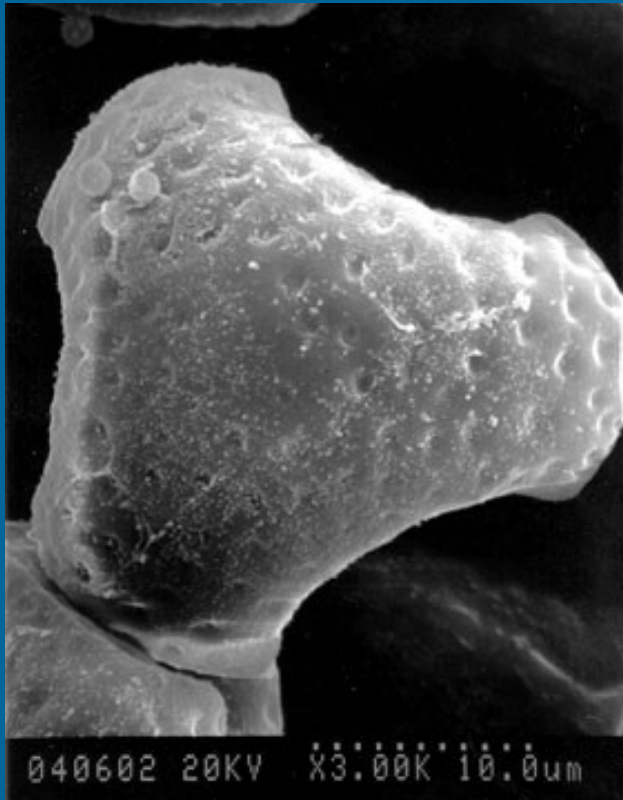

sporangia - eusporangiátní; izosporické (plavuně)
nebo heterosporické (vranečky, šídlatky)

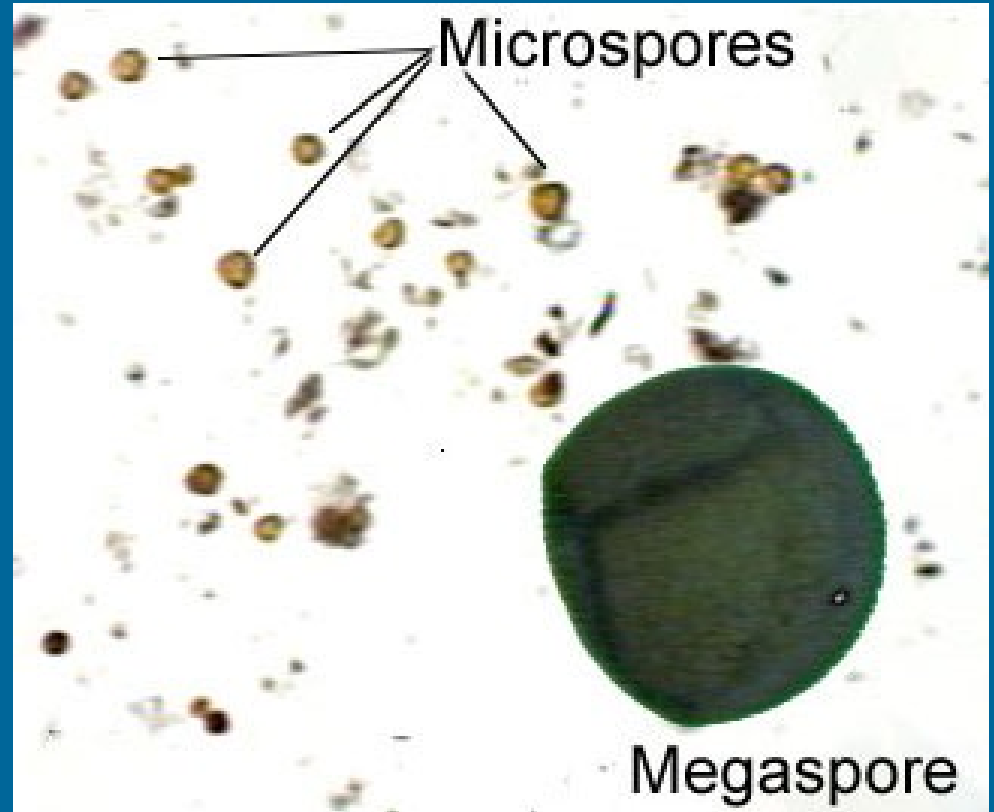

Selaginella deflexa
Selaginellaceae
G. K. Linney

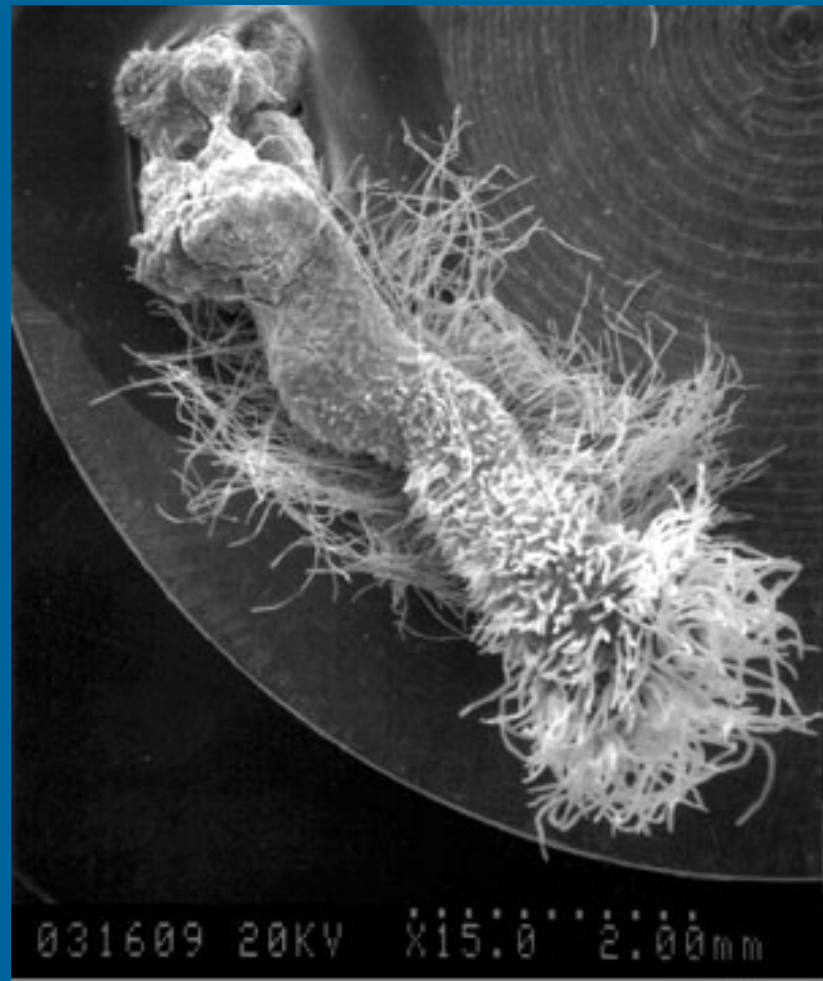
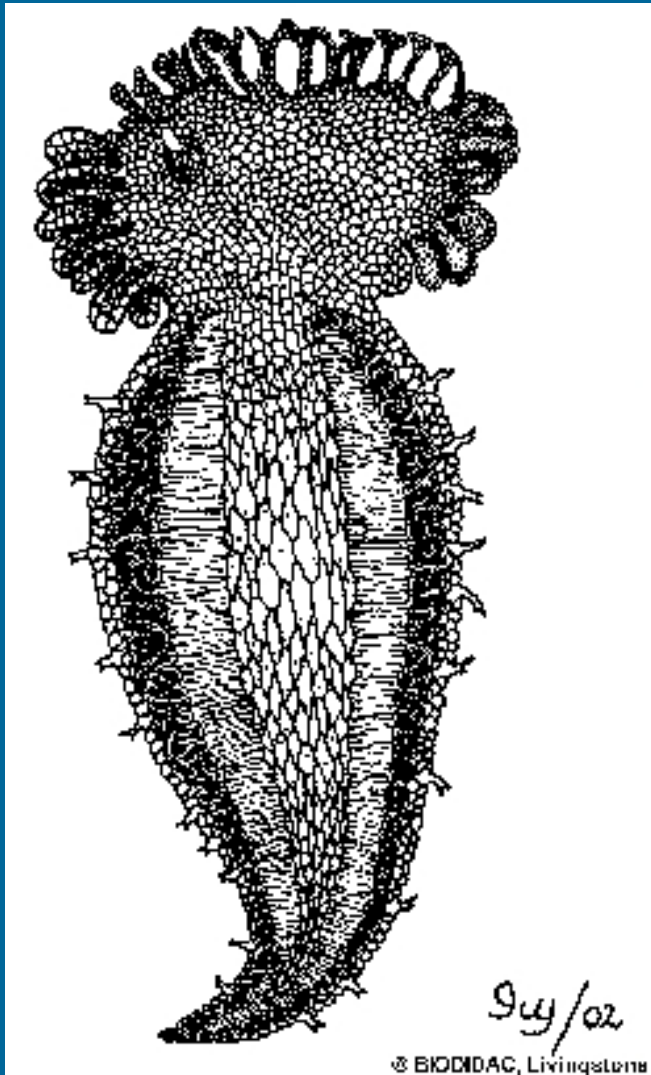
spory - nerozlišené
(plavuně), mírně
trojhranné

spory - rozlišené
(vranečky, šídlatky)

gametofyt - drobný, mykorrhizický, dlouhověký, samostatný (plavuně) nebo uzavřený ve spoře (vranečky, šídlatky)

Členění oddělení *Lycopodiophyta*

izosporie, samostatný gametofyt, listy bez linguly

třída *Lycopodiopsida*

heterosporie, gametofyt vnořený do sporofytu, listy s lingulou

třída *Selaginellopsida*

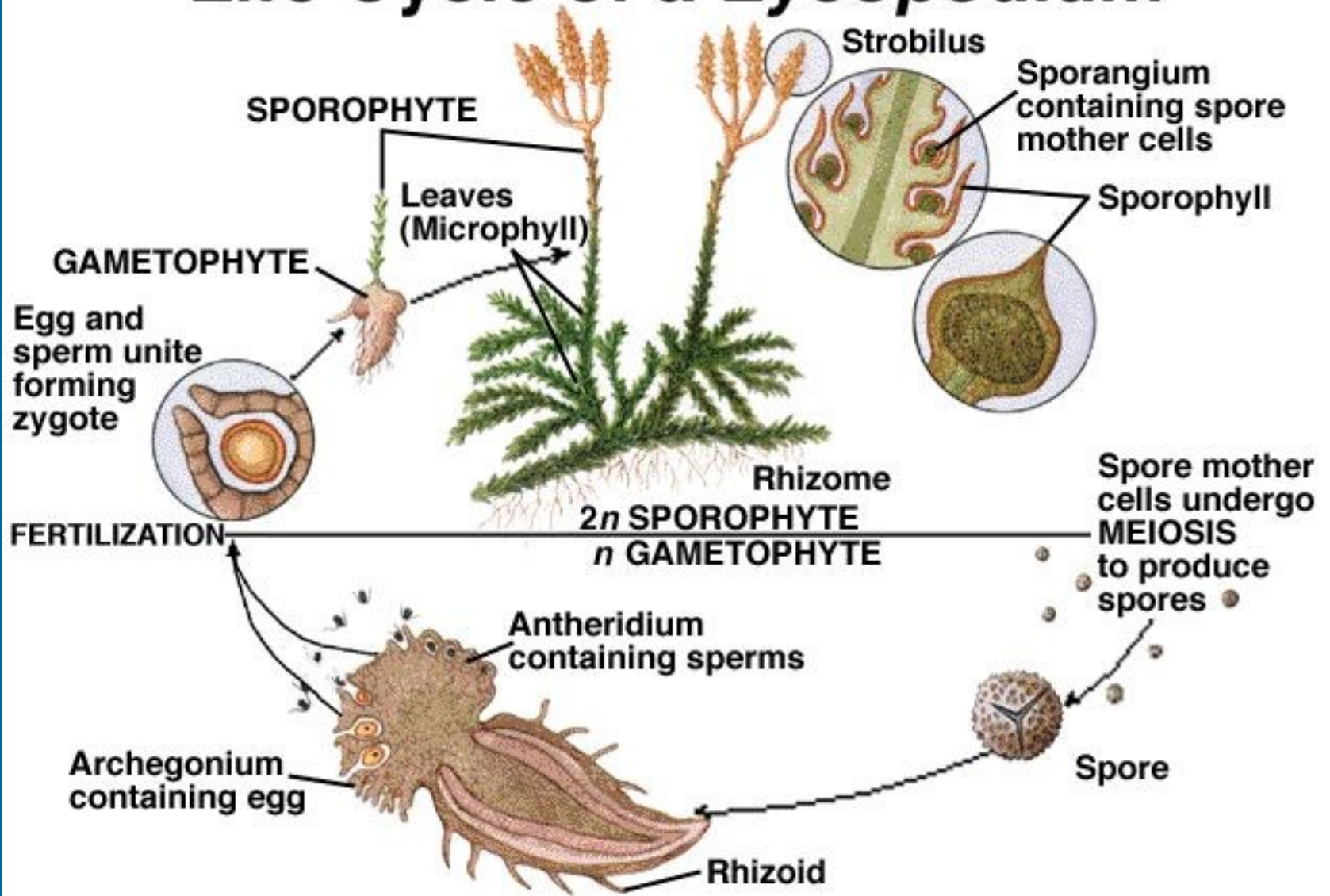
třída *Isoëtopsida*

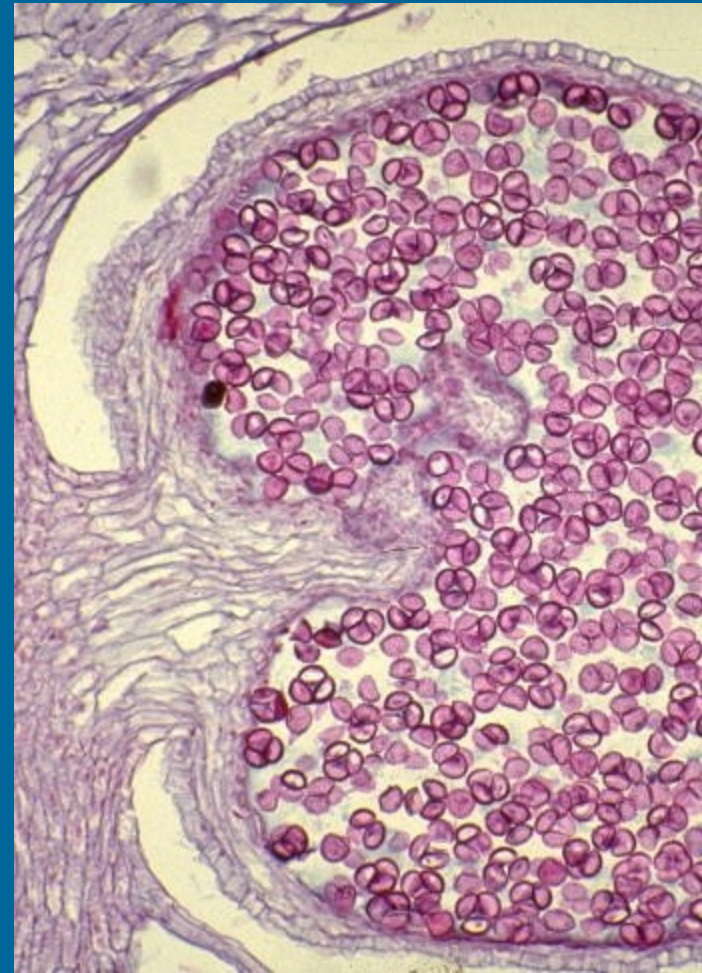
Lycopodiopsida

Foto: Lars-Åke Janzon

Life Cycle of a *Lycopodium*

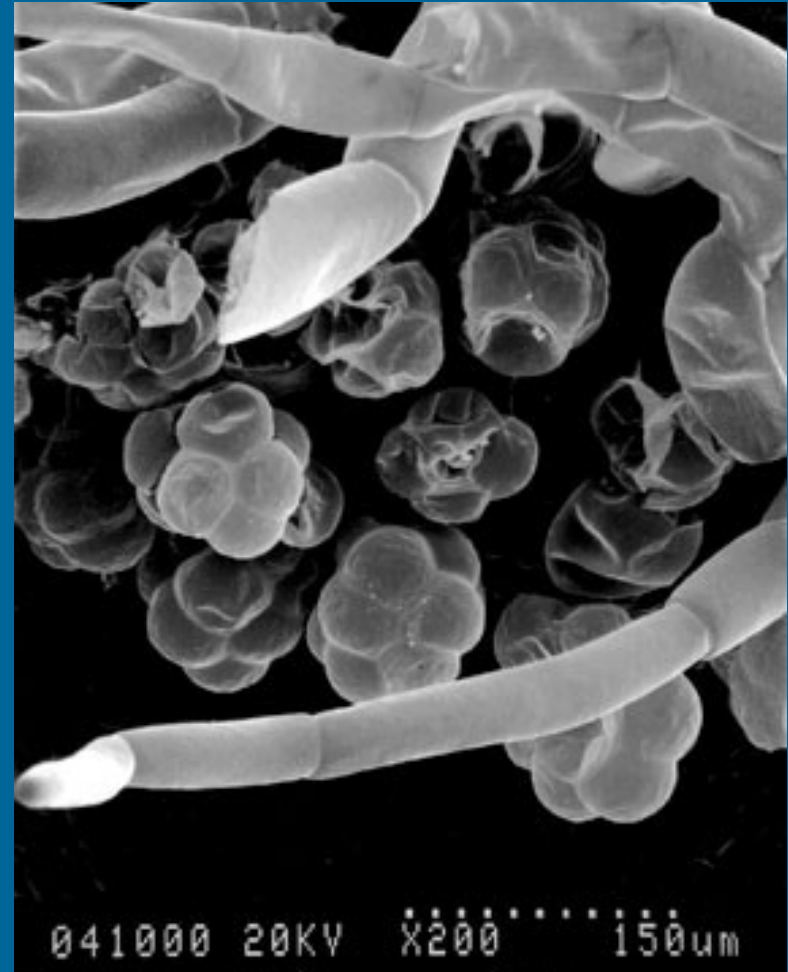

***Lycopodium clavatum* - průřez výtrusným klaselem, každý sporofyl nese jedno tlustostěnné sporangium, ve kterém vznikají izospory.**

gametofyt

archegonia

gametofyt s anteridii a množstvím uvolněných spermatozoidů

schéma stavby biciliárního spermatozoidu

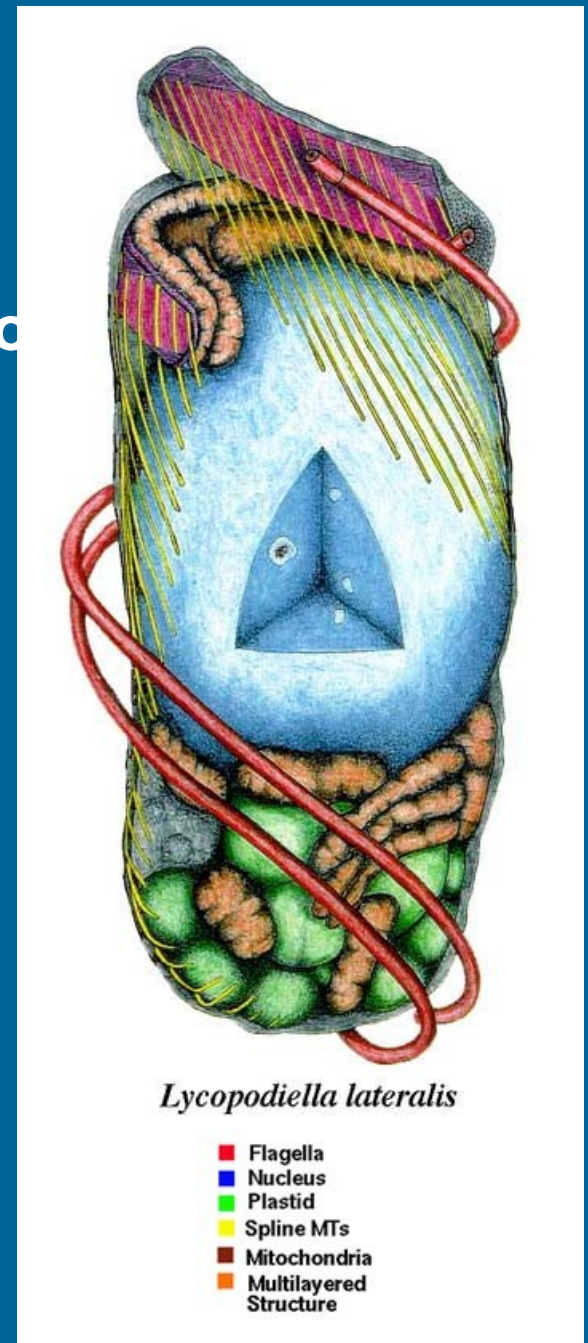
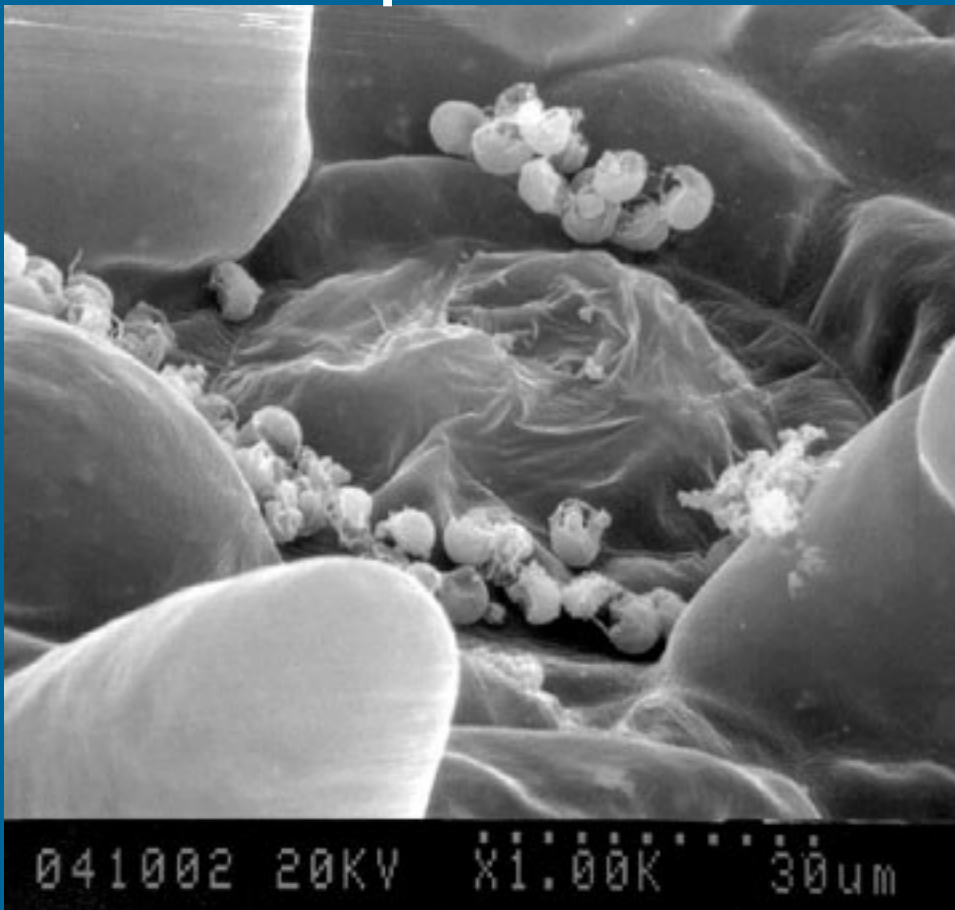

Foto: Arne Anderberg

Foto: Börje Wernersson

Lycopodium clavatum -
plavuň vidlačka

Lycopodium annotinum -
plavuň pučivá

Huperzia selago

vrانع jedlový

Nevytváří oddělený
výtrusný klas,
asimilační listy nesou i
sporangia
(trofosporofyly)

***Huperzia selago* (vranec jedlový) - detail umístění sporangií**

Lycopodiella inundata
plavuňka zaplavovaná

©Stan Beesley

Diphasiastrum alpinum
plavuník alpský

©Paul Hackney, Ulster Museum

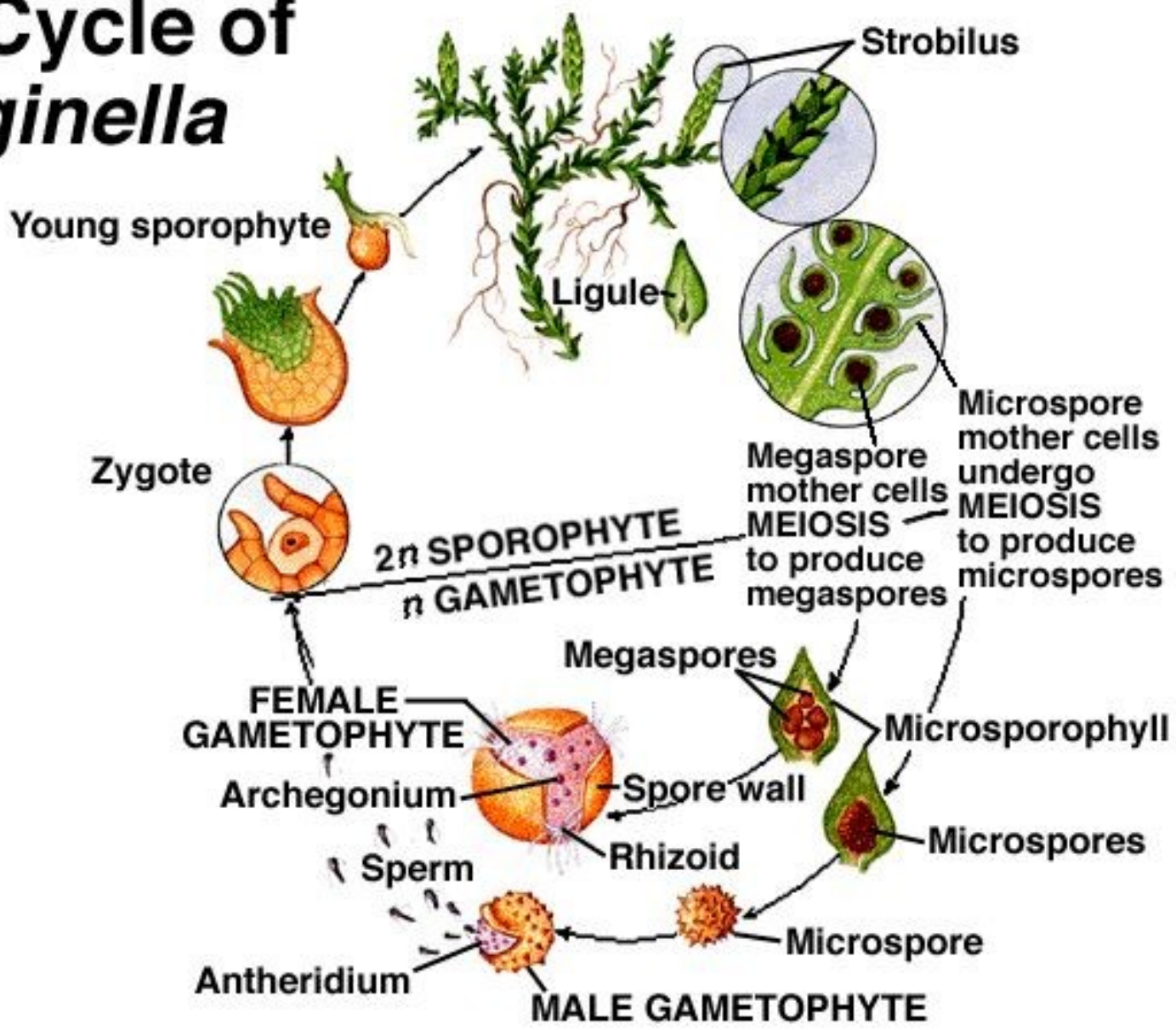
Selaginellopsida - vranečky

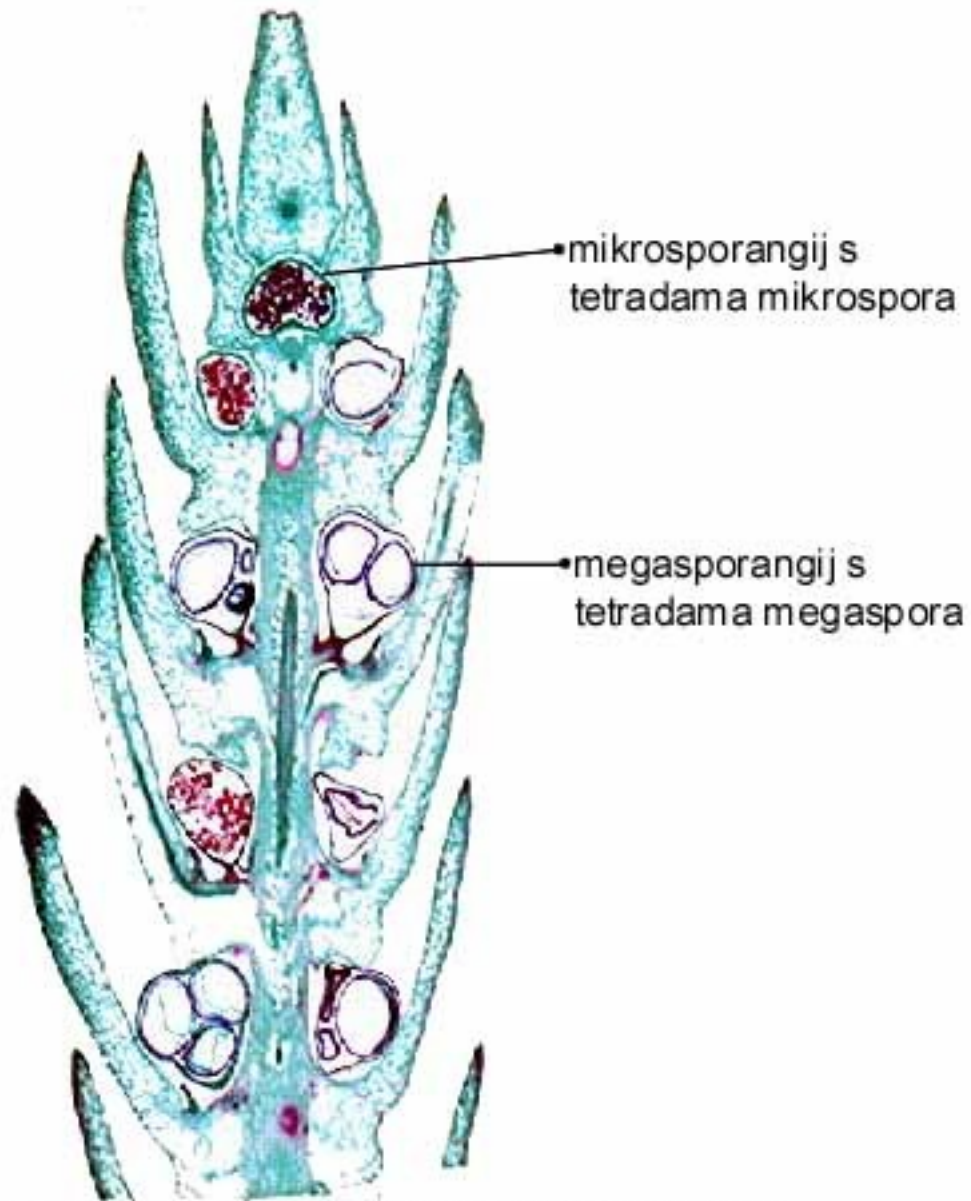

Dva typy postavení listů

Life Cycle of *Selaginella*

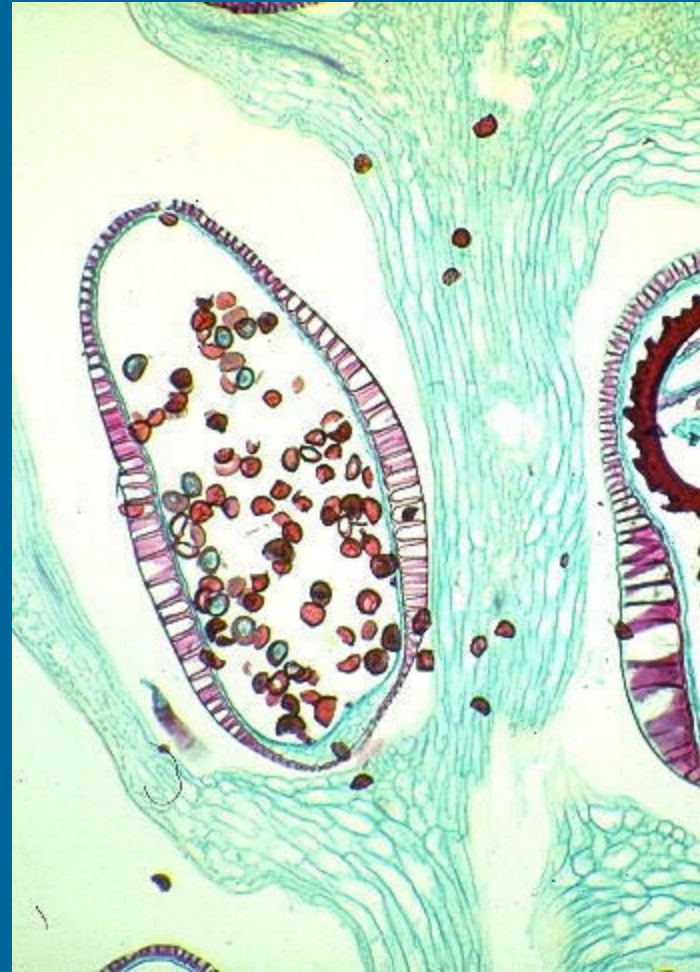

[http://www.wisc.edu/botif/img/bot/401/Lycophyta_\(Microphylophyta\)/Selaginellaceae/Selaginella/Prep%20slide%20Strobilus%20s%20MC%20.jpg](http://www.wisc.edu/botif/img/bot/401/Lycophyta_(Microphylophyta)/Selaginellaceae/Selaginella/Prep%20slide%20Strobilus%20s%20MC%20.jpg)

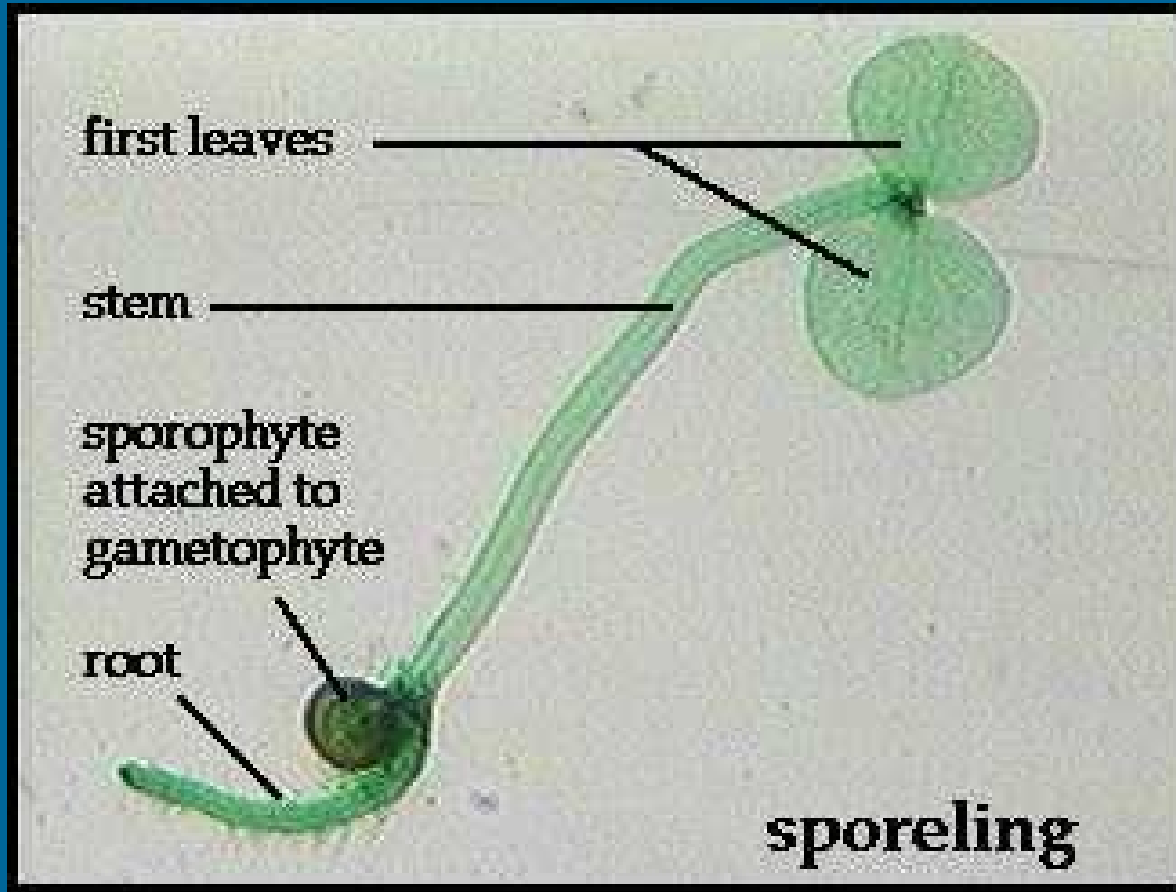
megasporangium

mikrosporangium

Megaprothalamium s oplodněným archegoniém je uzavřené v megaspoře. Z ní, jakoby ze semene, klíčí nový sporofyt

jeden z našich dvou
zástupců vranečků

Selaginella
selaginoides vraneček
brvitý

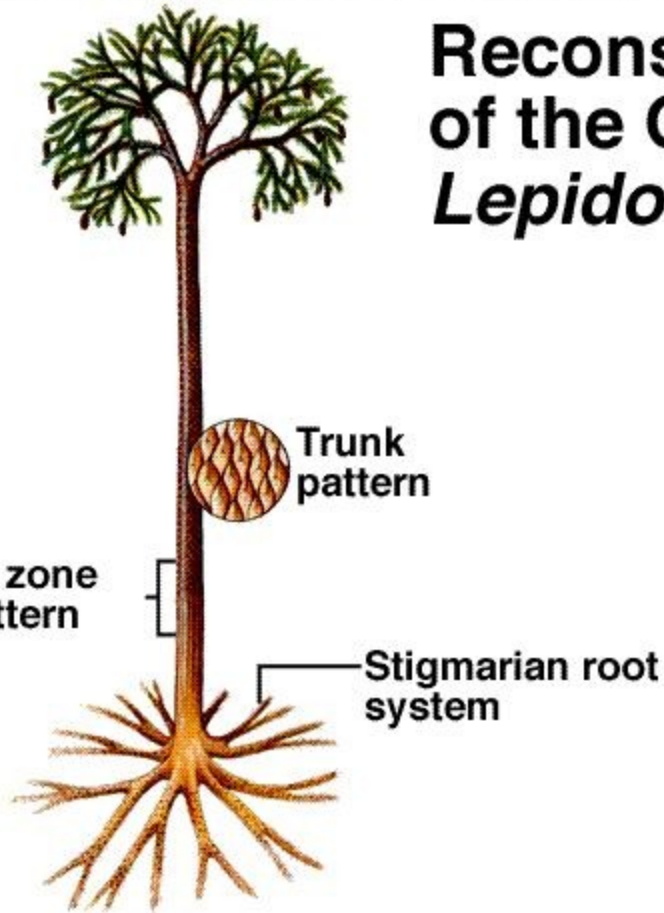
pozn. druhý zástupce
Selaginella helvetica je
nyní pro květenu ČR
nezvěstný

Lepidodendrales - vymřelé dřevité plavuně

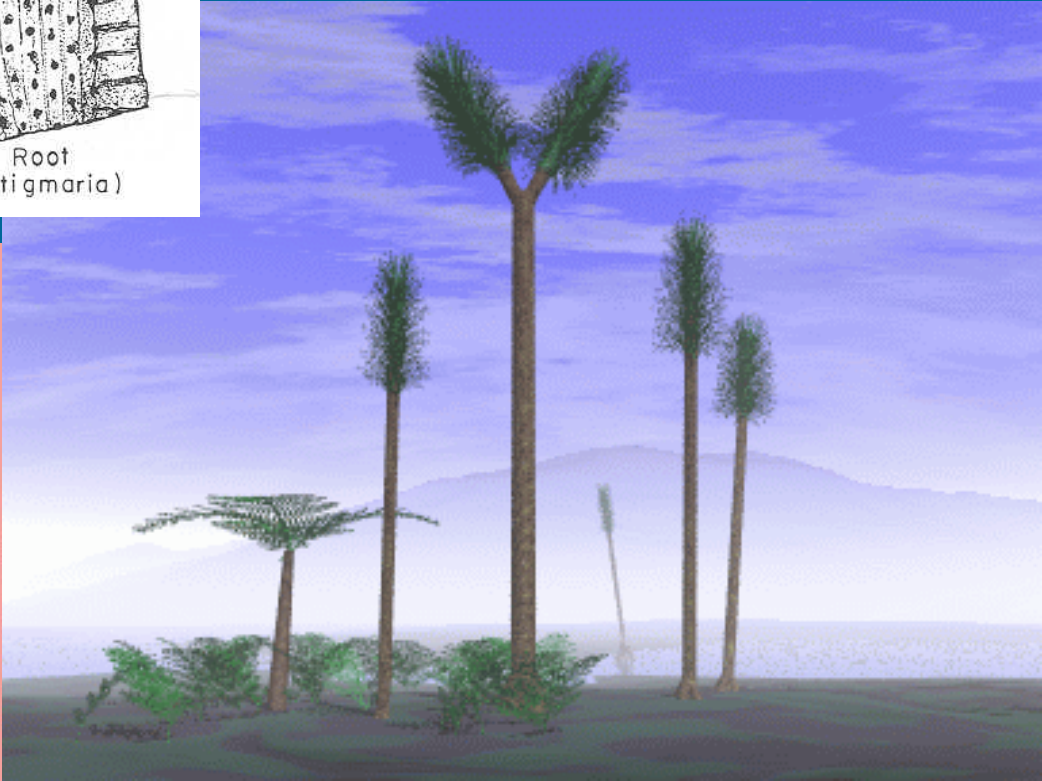
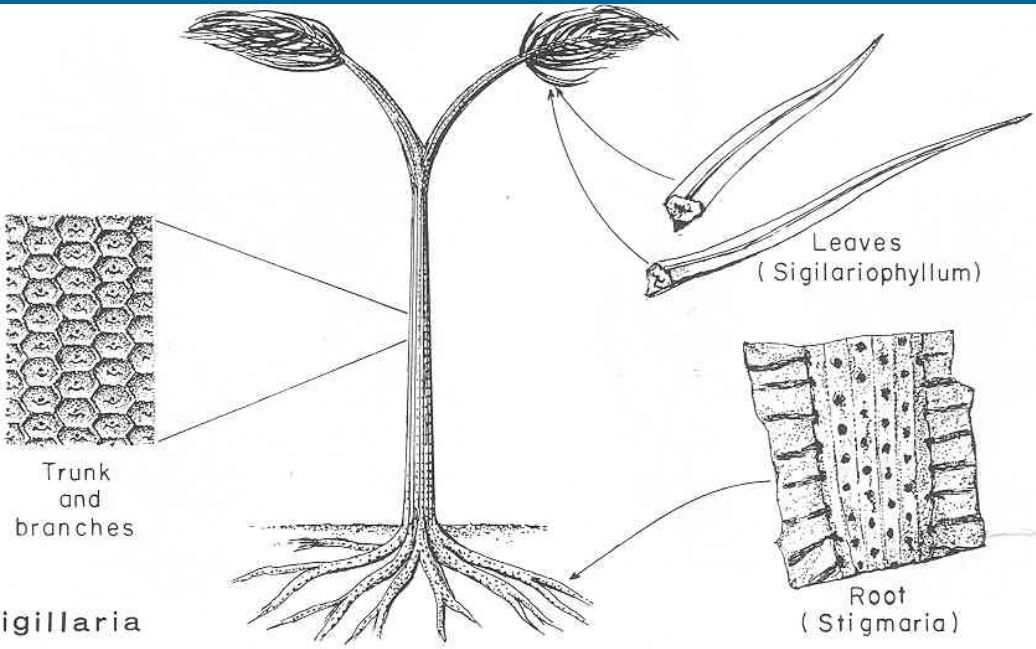
kmen bez listů, sporangia v šišticích, listy až 1 m dlouhé

Lepidodendron sp.

Randy Moore, Dennis Clark, And Darrell Vodopich, Botany Visual Resource Library © 1998 The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved.

Sigillaria sp.

Isoëtopsida - šídlatky

Isoëtes sp. šídlatka

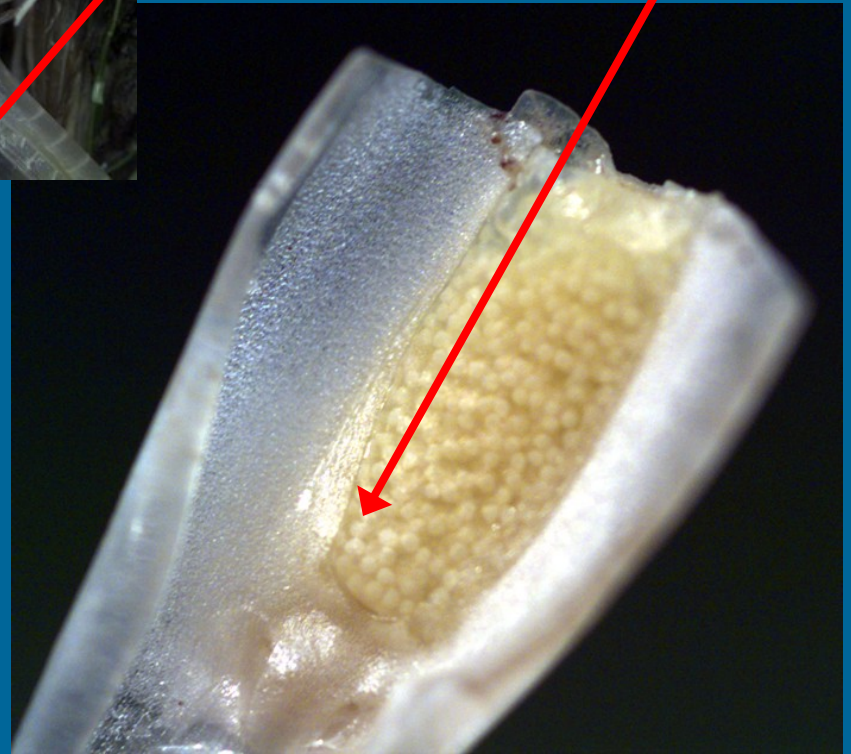
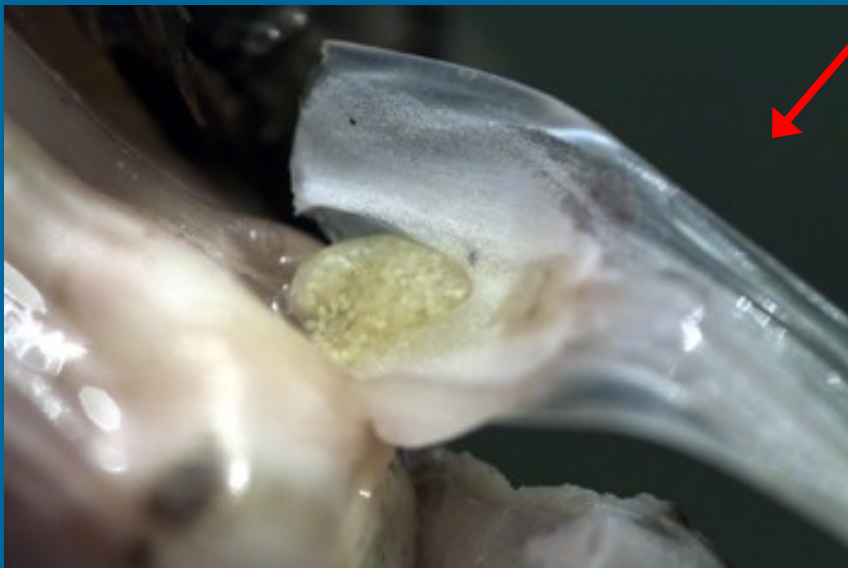

Foto: Jan Thomas Johansson

list s mikrosporangiem
a patrnuu lingulou

list s megasporangiem

Isoëtes lacustris

šidlatka jezerní

Vytrvalá vodní rostlina
listy se čtyřmi podélnými
vzduchovými kanálky, na
vnitřní straně s blanitým
jazýčkem
vnější listy nesou
megasporangia
další mikrosporangia,
vnitřní jsou sterilní

